

NAV - Arbeids- og velferdsetaten - R45-00

Myndighet	NAV – Arbeids- og velferdsetaten
Dato	2001-02-15
Doknr/publisert	R45-00
Sammendrag	Rundskriv til EØS-avtalens bestemmelser om trygd
Sist endret	2021-01-29

Innholdsfortegnelse

NAV - Arbeids- og velferdsetaten - R45-00	1
Innholdsfortegnelse	2
Kapittel 11 – Arbeidsavklaringspenger	4
11.1 Innledning	4
11.1.1 Hvilke regler regulerer retten til ytelser.....	4
11.1.2 EØS-avtalen	4
11.1.2.1 Grunnforordning 883/2004.....	4
11.1.3 Trygdeavtaler med andre land.....	5
11.1.4 Svalbard.....	5
11.1.5 Personkrets.....	5
11.2 Lovvalg	5
11.2.1 EØS-borgeres rett til å oppholde seg i Norge.....	5
11.2.2 Bosettingsbegrepet.....	6
11.2.3 Lovvalg	6
11.2.3.1 Arbeidsavklaringspenger og arbeid	7
11.3 Forutgående medlemskap	7
11.3.1 Sammenlegging med trygdetid fra andre EØS-land	7
11.3.2 Medlemstid mellom to arbeidsforhold ved flytting til Norge	8
11.3.3 Yrkesskade	8
11.4 Arbeidsavklaringspenger under opphold i andre EØS-land	9
11.4.1 Unntak for å beholde medlemskap og motta arbeidsavklaringspenger under opphold i annet EØS-land.....	9
11.4.2 Kortvarige opphold i andre EØS-land	9
11.4.3 Øvrige vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger må være oppfylt	9
11.4.4 Opphold i annet EØS-land i en periode med godkjent aktivitetsplan	10
11.4.5 Opphold i annet EØS-land i en periode uten godkjent aktivitetsplan.....	10
11.4.6 Utbetaling av arbeidsavklaringspenger til annet EØS-land.....	10
11.4.7 Utbetaling av arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid til annet EØS-land.....	10
11.5 Beholde lovvalg og medlemskap med rett til AAP ved flytting til eller ved bosetting i et annet EØS-land	11

11.5.1 Mottakere av arbeidsavklaringspenger som var yrkesaktive i Norge da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten	11
11.5.2 Mottakere av arbeidsavklaringspenger som ikke var yrkesaktive i Norge da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten	11
11.6 Beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-reglene	11
11.6.1 Innledning	12
11.6.2 Vilkår for å få arbeidsperioder i utlandet godkjent	12
11.6.3 Beregning	12
11.6.4 – Eksempler på beregning	12
11.6.5 Barnetillegg	14
11.7 Samordning med ytelser fra andre EØS-land	14
11.8 Krav fra brukere som oppholder seg eller bor i Norge, men hvor et annet EØS-land er kompetent land	14
11.9 Krav om ytelser overfor andre EØS-land fra bruker som mottar arbeidsavklaringspenger	14

Kapittel 11 – Arbeidsavklaringspenger

Utarbeidet 28.02.2012 av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Fagstab ytelser, inntektssikring ved sykdom og arbeidsledighet

Omarbeidet i sin helhet 23.11.2018

Sist endret 14.05.2020, jf. overskriftene:

11.3.3. Yrkesskade (tilføydd)

11.4.1. Unntak for å beholde medlemskap og motta arbeidsavklaringspenger under opphold i annet EØS-land

11.1 Innledning

11.1.1 Hvilke regler regulerer retten til ytelser

Vi har følgende kilder som regulerer spørsmål om lovvalg og overføring av rettigheter som er opptjent i et EØS-land til utløsning i et annet EØS-land eller i land Norge har inngått trygdeavtale med:

- Folketrygdloven [LOV-1997-02-28-19]
- Forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen [FOR-2017-12-13-2099]
- Grunnforordning 883/2004
- Gjennomføringsforordning 987/2009
- Del av EØS-avtalen som inneholder materielle regler om retten til å overføre rettigheter opptjent i ett EØS-land til utløsning i et annet EØS-land
- Del av EØS-avtalen som gir saksbehandlingsregler for gjennomføringen av 883/2004
- Nordisk konvensjon om trygd som gir personer som bor og arbeider i nordiske land spesielle rettigheter
- Trygdeavtaler

11.1.2 EØS-avtalen

[Endret 4/20]

EØS-avtalen skal bl.a. sikre fri bevegelighet av arbeidstakere mellom EØS-land. Ett av formålene er å gjøre det lettere for arbeidssøkere å flytte fra et land til et annet innenfor EØS-området uten å miste retten til ytelser.

Avtalen gjelder Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Liechtenstein, Luxembourg, Nederland, Norge, Portugal, Spania, Storbritannia, Sverige, Tyskland, og Østerrike, Estland, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia og Ungarn, Bulgaria, Romania og Kroatia.

I tillegg er også følgende områder og oversjøiske territorier omfattet av EØS-avtalen: Azorene, Balearene (Mallorca og Ibiza), Ceuta, Fransk Guyana, Gibraltar, Guadeloupe, Hebridene, Kanariøyene, Madeira, Martinique, Melilla og Réunion.

I en overgangsperiode til og med 31. desember 2020 skal Storbritannia behandles som EØS-medlem.

11.1.2.1 Grunnforordning 883/2004

Grunnforordningen er en del av EØS-avtalen. Forordningen og andre trygdeavtaler går foran folketrygdloven dersom det er motstrid. Dette går fram av folketrygdloven § 1-3.

Grunnforordningen inneholder regler om:

- Personkrets, se punkt 11.1.5
- Lovvalg, se punkt 11.2

- Adgang til å overføre trygdetid mellom EØS-land, se punkt 11.3
- Adgang til å motta arbeidsavklaringspenger fra Norge under opphold i et annet EØS-land, se punkt 11.4
- Fastsettelse av grunnlaget for arbeidsavklaringspenger ved sammenlegging av inntekt fra andre EØS-land, se punkt 11.5

11.1.3 Trygdeavtaler med andre land

Nordisk konvensjon om trygd gjelder mellom Danmark, Finland, Island, Færøyene, Norge, Sverige, Grønland, Åland og Svalbard.

I tillegg til Nordisk konvensjon om trygd, har Norge trygdeavtaler med flere medlemsland. Oversikt over Norges trygdeavtaler med andre land ligger på hovednummer 42. Disse trygdeavtalene vil særlig kunne få betydning ved vurderingen av om en person er omfattet av EØS-forordningen.

Det følger av artikkel 8 i forordning 883/2004 at den, ved motstrid, går foran andre trygdeavtaler som er inngått mellom medlemslandene.

11.1.4 Svalbard

Svalbard er ikke omfattet av EØS-avtalen, men omfattes av Nordisk konvensjon. Derfor kan opptjente trygderettigheter overføres fra Svalbard til et annet land innen Norden, men ikke til et land utenfor Norden.

11.1.5 Personkrets

Grunnforordning 883/2004 artikkel 2 inneholder regler om hvem som er omfattet av forordningen. Dersom en person ikke er omfattet av forordningen kommer heller ikke forordningens regler til anvendelse når de søker om arbeidsavklaringspenger.

Forordning 1231/2010 utvider personkretsen til å gjelde tredjelandborgere. Dette gjelder imidlertid ikke for EØS-landene.

Mer utfyllende om hvem som omfattes av personkretsen finnes under hovednr. 45 rundskriv kapittel 0.

11.2 Lovvalg

11.2.1 EØS-borgeres rett til å oppholde seg i Norge

Det følger av folketrygdloven § 2-1 at man må ha lovlig opphold i Norge for å være medlem i folketrygden. EØS-borgere som oppholder seg i Norge uten å ha oppholdsrett, vil dermed i utgangspunktet ikke ha rett til medlemskap i folketrygden, og de vil da heller ikke ha rett til arbeidsavklaringspenger. Se rundskrivet til folketrygdloven § 2-1 tredje ledd for generelle regler om oppholdsrett for EØS-borgere.

De aller fleste EØS-borgere som søker om arbeidsavklaringspenger, vil fylle vilkårene for et av de aktuelle grunnlagene for oppholdsrett. Ved søknad om arbeidsavklaringspenger skal NAV som hovedregel legge til grunn at EØS-borgeren har lovlig opphold uten å foreta nærmere undersøkelser.

Unntaksvis, og dersom det foreligger særlige grunner til å tro at den som søker arbeidsavklaringspenger ikke lenger har rett til å oppholde seg i Norge, kan det være grunn til å foreta en nærmere undersøkelse og vurdering av vilkårene for oppholdsrett. Et eksempel på dette kan være at NAV har blitt kjent med at det foreligger et vedtak om å utvise vedkommende fra Norge.

Registreringsbevis som er utstedt til den som søker om arbeidsavklaringspenger gjelder for en ubegrenset periode og trenger derfor ikke å fornyes. Utlendingsmyndighetene tar ikke stilling til hvorvidt en person fortsatt

har oppholdsrett etter registrering og utstedelse av registreringsbeviset. Dette innebærer at NAV ikke skal kontakte politiet for forespørsel om oppdatert oppholdsrett.

For nordiske statsborgere kreves ikke oppholdsrett.

For mer informasjon om oppholdsrett for EØS-borgere, se <http://www.udi.no/>.

11.2.2 Bosettingsbegrepet

[Endret 11/19, 4/20]

Dersom personer som mottar AAP som ikke-yrkesaktive flytter til et annet EØS-land, vil bostedsvurderingen være viktig i vurderingen av om vedkommende fortsatt er omfattet av norsk lovvalg og medlemskap.

Bosatt er i EØS-grunnforordningen ikke det samme som eksempelvis å være registrert bosatt i henhold til norsk folkeregister, eller at vedkommende har betalt skatt til Norge. Dette betyr at NAV ikke kan fastslå bosted utelukkende ut fra den adressen mottakeren av arbeidsavklaringspenger til enhver tid har registrert hos NAV på «Ditt NAV» på nav.no.

I grunnforordningens artikkel 1 j defineres bosted som det sted, hvor en person har sitt vanlige oppholdssted. I EU-domstolen er dette definert som senter for livsinteresser. Det betyr at det må gjøres en utvidet vurdering av saksforholdene for å fastslå hvor vedkommende er bosatt etter grunnforordningen. Nærmere momenter som kan vektlegges går fram av gjennomføringsforordningen artikkel 11.

For å avgjøre bosted bør det legges vekt på hvor lenge vedkommende har oppholdt seg i Norge, hvor arbeidet utføres, om det er fast eller midlertidig arbeid, familiesituasjon, bosituasjon, spesielt om den er fast eller midlertidig, og eventuell utøvelse av annen aktivitet i Norge som går fram av sakens opplysninger.

Ofta vil det i vedleggene til søknaden fremgå opplysninger om bosted på arbeidskontrakter og annen korrespondanse i saken. Det må vurderes om disse stemmer med de øvrige opplysningene i saken.

Eksempler:

En EØS-borger oppholder seg midlertidig i Norge for å arbeide og bor midlertidig i Norge under arbeidet. Vedkommende har også bopel, ektefelle og barn i et annet EØS-land som vedkommende reiser til i friperioder. Dette taler for at det er den andre EØS-staten som er bostedsland.

En EØS-borger er fast ansatt i Norge, og har bodd og arbeidet i Norge i flere år. Vedkommende har noen få ganger i året reist tilbake til opprinnelseslandet for å besøke sin mor. Vedkommende har ikke ektefelle og barn. Dette taler for at det er Norge som er bostedsland.

En person som mottar arbeidsavklaringspenger som ikke-yrkesaktiv og flytter til et annet EØS-land vil kunne ha rett til å motta ytelsen etter flytting, selv om vedkommende ikke lenger anses som bosatt. Dette er beskrevet nærmere i dette rundskrivets avsnitt 11.5.

11.2.3 Lovvalg

[Endret 4/20]

Lovvalsreglene i grunnforordningen er i seg selv ikke avgjørende for om man har rett til en ytelse, men slår kun fast hvilket EØS-lands lovgivning eventuelle rettigheter skal vurderes etter.

Det er et grunnleggende prinsipp som går fram av artikkel 11, at du bare kan være omfattet av ett EØS-lands lovgivning av gangen.

Det er viktig å kjenne til de grunnleggende regler om lovvalg for å være i stand til å vurdere om vedkommende har rett til å få saken sin om arbeidsavklaringspenger vurdert etter norsk lovgivning. Lovvalsreglene går fram av grunnforordningen artikkel 11-16 og er nærmere beskrevet i hovednummer 45 – rundskriv kapittel 2.

I grunnforordningen er bestemmelsene om lovvalg slik at arbeidstakere og selvstendige næringsdrivende som hovedregel er omfattet av lovgivningen i arbeidslandet. Ikke yrkesaktive er omfattet av lovgivningen i bosettingslandet.

Uavhengig av bestemmelsene om lovvalg kan arbeidsavklaringspenger mottas ved opphold i andre EØS-land. Forutsetningen er at de ordinære vilkårene for ytelsen er oppfylt. Dette er nærmere beskrevet i dette rundskrivets avsnitt 11.4.

11.2.3.1 Arbeidsavklaringspenger og arbeid

For brukere som bor eller oppholder seg utenfor kompetent stat, og som tar arbeid i eventuell restarbeidsevnedel, oppstår spørsmålet om hvor vedkommende skal være medlem.

Utgangspunktet er at brukere skal være medlem i landet der vedkommende tar arbeid. Arbeidsavklaringspengene skal imidlertid likestilles med inntektsgivende arbeid, og fører derfor til at man i utgangspunktet også er ansatt som arbeidstaker i Norge. Etter forordningens artikkel 13 vil bruker være omfattet av trygderegelverket i det landet han er bosatt i så fremt man utøver en vesentlig del av sin virksomhet i bostedslandet. Det går fram av gjennomføringsforordningen artikkel 14 at med vesentlig del i denne sammenheng menes minst 25 prosent.

Spørsmålet om medlemskap må i slike situasjoner løses forskjellig avhengig av om brukeren i sin restarbeidsevnedel er arbeidstaker som mottar lønn eller en selvstendig næringsdrivende med næringsinntekt

11.3 Forutgående medlemskap

11.3.1 Sammenlegging med trygdetid fra andre EØS-land

[Endret 5/19, 4/20]

Det er et inngangsvilkår for å innvilge arbeidsavklaringspenger at søkeren har vært medlem i folketrygden i minst tre år umiddelbart før krav om ytelsen settes frem.

Ved beregningen av om vilkåret om tre års forutgående medlemstid er oppfylt, skal eventuelle perioder med medlemskap i andre EØS-land legges sammen med medlemstiden i Norge. Dette går fram av grunnforordningens artikkel 6.

Hva som skal regnes som medlemstid i et land defineres av vedkommende lands myndigheter og oppgis av dette landet *og innhentes elektronisk av NAV på SED S040 eller E-blankett E-104 dersom landet ikke er påkopleet EESSI-løsningen.*

Eksempel 1:

Søkeren har to års medlemskap i Spania og deretter ett års medlemskap i Norge. Vedkommende vil dermed oppfylle vilkåret om forutgående trygdetid.

Da ny EØS-forordning 883/2004 trådte i kraft 1. juni 2012, videreførte NAV etablert praksis etter tidligere EØS-forordning 1408/71 slik at sammenleggingsbestemmelsen i rådsforordning 883/2004 artikkel 6 ikke kom til anvendelse for unntaket fra kravet til forutgående medlemstid i folketrygdloven § 11-2 andre ledd.

I trygderettkjennelse TRR-2017-3346 som gjelder uføretrygd, uttalte Trygderetten at:

«Folketrygdloven § 12-2 tredje ledd bokstav b «setter tilbakelagt trygdetid ... som et vilkår for å oppnå» rett til uføretrygd. Artikkel 6 inneholder ingen andre vilkår for at den skal komme til anvendelse. Ordlyden i artikkel 6 tilsier derfor at bestemmelsen kommer til anvendelse ved vurderingen av om vilkårene i folketrygdloven § 12-2 tredje ledd bokstav b er oppfylt.»

Trygderetten uttalte videre at:

«Da vedlegg VI til EØS-avtalen ble revidert den 1. juni 2012 falt bestemmelsen om unntaksregelen bort. I dag inneholder ikke vedlegget noe unntak for regelen i § 12-2 tredje ledd bokstav b.»

Trygderetten kom derfor fram til at det ikke foreligger et rettslig grunnlag for å unnta artikkel 6 fra denne bestemmelsen.

Det er etter dette avklart ved instruks fra Arbeids- og sosialdepartementet at bestemmelsen om sammenlegging av trygdetid i rådsforordning 883/2004 artikkel 6 også skal anvendes for å kunne gi rett til arbeidsavklaringspenger etter bestemmelsene om unntak fra kravet til forutgående medlemskap i folketrygdloven § 11-2 andre ledd. Praksisendringen skal gjelde for både bokstav a) og b), selv om trygderettskjennelsen bare tar stilling til bokstav b).

Eksempel 2:

Peter er svensk statsborger som er født i mars 1982. Han flyttet til Norge i mars 2017 og arbeidet som selvstendig næringsdrivende i Norge. Etter en fritidsulykke i Norge ble Peter 100 prosent sykemeldt fra april 2017. Han oppfylte ikke vilkårene for rett til sykepenger, og han søkte derfor om AAP i april 2017. Han oppfylte på dette tidspunktet ikke vilkåret om å ha vært sammenhengende medlem i folketrygden i tre år før han søkte om AAP. På søknaden har Peter opplyst at han bodde i USA fra mars 2006 til mars 2016. Han bodde og arbeidet igjen i Sverige en periode inntil han flyttet til Norge.

Svenske trygdemyndigheter har bekreftet at Peter har trygdeperioder i Sverige fra mars 1988 til mars 2006, og fra mars 2016 til mars 2017. Peter har derfor heller ikke sammenhengende trygdetid med et annet EØS-land, og fyller derfor heller ikke vilkåret i hovedregelen ved sammenlegging av trygdetiden fra Sverige.

Peter har ved sammenlegging av trygdetid fra Sverige vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han søkte om AAP. Peter var medlem i trygden da arbeidsevnen ble nedsatt og har etter fylte 16 år, ved sammenlegging av trygdetid fra Sverige, vært medlem i trygden i 19 år og 1 måned, mens han har vært uten medlemskap i de 10 årene han bodde i USA. Periodene med medlemskap tilsvarer minst periodene uten medlemskap, og han oppfyller av den grunn vilkåret i folketrygdloven § 11-2 andre ledd bokstav b ved sammenlegging av trygdetiden fra Sverige.

Selv om Peter skulle ha vært medlem i et annet EØS-land da arbeidsevnen ble nedsatt, må dette likestilles i vurderingen av om unntaksvilkåret er oppfylt. Det er imidlertid et krav at vedkommende er omfattet av norsk lovvalg på søknadstidspunktet.

Eksempel 3:

Julia er polsk statsborger og er født i desember 1992. Hun kom til Norge i april 2018 og begynte i arbeid. Julia søkte om AAP i august 2019. Hun oppfylte på dette tidspunktet ikke vilkåret om å ha vært sammenhengende medlem i folketrygden i tre år før hun søkte om AAP.

Etter anmodning fra NAV har den kompetente institusjon i Polen ZUS bekreftet at Julia har vært omfattet av trygdeperioder i Polen fra mai 2011 til juli 2016. Julia har derfor en «glippe» i trygdetiden fra juli 2016 til april 2018, og fyller derfor heller ikke vilkåret i hovedregelen ved sammenlegging av trygdetiden fra Polen.

Julia har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før hun søkte om AAP. Julia har etter fylte 16 år, ved sammenlegging av trygdetid fra Polen, vært medlem i trygden med unntak av maksimum fire år og 2 måneder, altså under grensen på maksimalt fem år. Hun oppfyller av den grunn vilkåret i folketrygdloven § 11-2 andre ledd bokstav b ved sammenlegging av trygdetiden fra Polen.

11.3.2 Medlemstid mellom to arbeidsforhold ved flytting til Norge

Dersom en person avslutter et arbeidsforhold i ett EØS-land og reiser til Norge, er det ikke sikkert vedkommende begynner i et arbeidsforhold før på et senere tidspunkt.

Ikke-yrkesaktive er medlem i den staten de er bosatt. Dette vil gjelde i perioder mellom to arbeidsforhold så lenge vedkommende heller ikke mottar kontantytelser fra siste arbeidsland som følger av yrkesaktivitet. Det må i slike tilfeller foretas en vurdering av fra hvilket tidspunkt bruker har ordinært medlemskap som bosatt. Dette må gjøres ut fra en vurdering av fra hvilket tidspunkt det er sannsynliggjort at personen er bosatt i Norge. Se nærmere om bosetting og medlemskap i EØS-rundskriv til hovednummer 45 kapittel 2 punkt 2.12.

11.3.3 Yrkesskade

[Tilføyd 5/20]

Det følger av § 11-22 i folketrygdloven at vilkåret i § 11-2 om forutgående medlemskap ikke gjelder for personer som har nedsatt arbeidsevne på grunn av godkjent yrkesskade eller yrkessykdom. Dette gjelder imidlertid bare dersom yrkesskaden eller yrkessykdommen er godkjent i Norge. Dersom bruker kun har godkjent yrkesskade eller yrkessykdom fra et annet medlemsland medfører ikke dette at det skal gjøres unntak fra kravet om forutgående trygdetid.

Arbeidsavklaringspenger med yrkesskadedefordel er en rettighet man får dersom man er yrkesskadedekket etter folketrygdloven kapittel 13. Dersom personen kun har fått godkjent yrkesskadedekning i et annet medlemsland enn Norge er det regelverket i det medlemslandet som avgjør hvilket rettigheter yrkesskaden gir i landet. Norge vil da ikke være lovvalgsland når det gjelder yrkesskaden. Det følger av 883/2004 artikkel 40 i EØS forordning 883/2004 at reglen om å likestille faktiske forhold i EØS forordning 883/2004 artikkel 5 er har begrenset omfang når det kommer til yrkesskade og yrkessykdom.

11.4 Arbeidsavklaringspenger under opphold i andre EØS-land

[Endret 11/19, 4/20, 5/20]

11.4.1 Unntak for å beholde medlemskap og motta arbeidsavklaringspenger under opphold i annet EØS-land

[Endret 5/20]

Artikkel 21 kommer kun til anvendelse for norske og utenlandske statsborgere som er omfattet av EØS-forordningens personkrets.

Grunnforordningens artikkel 21 slår også fast at ytelsen skal gis i samsvar med lovgivningen i Norge. I praksis betyr dette at dersom det er forenlig med å gjennomføre sine forpliktelser som mottaker av AAP, kan brukeren oppholde seg i resten av EØS-området i samme grad som i Norge, se punkt 11.4.3.

En bruker som mottar AAP under opphold eller etter flytting til andre medlemsland, vil beholde sine rettigheter som ung ufør på lik linje med brukere som oppholder seg i Norge.

Bruker skal ikke søke NAV om å få beholde AAP ved opphold i et annet EØS-land.

11.4.2 Kortvarige opphold i andre EØS-land

Det er i artikkel 21 ikke satt noen krav til minste varighet av oppholdet før bestemmelsen kommer til anvendelse. Dette betyr at bruker som utgangspunkt har rett til å beholde AAP under ethvert opphold i et annet EØS-land, uavhengig av oppholdets varighet. Ved flytting til andre EØS-land, kan lovvalgsreglene medføre at retten til AAP faller bort fordi lovvalget endres. Dette redegjøres det nærmere for under punkt 11.5.

11.4.3 Øvrige vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger må være oppfylt

[Endret 11/19]

Forordningen 883/2004 artikkel 21 fastslår at kontantytelser fra den kompetente institusjon skal gis i samsvar med lovgivningen den anvender. Artikkel 27 i gjennomføringsforordningen fastslår at brukeren skal overholde pliktene i henhold til gjeldende lovgivning.

Dette betyr at retten til arbeidsavklaringspenger under opphold i et annet EØS-land, må avgjøres etter de øvrige vilkårene i folketrygdloven kapittel 11 med tilhørende forskrifter og rundskriv. *Den eneste lovbestemmelsen artikkel 21 setter til side, er kravet til opphold i Norge for å ha rett til AAP, jf. folketrygdloven § 11-3.*

Eksempelvis må *alle* avtalte aktiviteter i henhold til plan la seg gjennomføre også i *oppholdslandet*. I motsatt fall vil ikke *de øvrige* vilkårene for ytelsen være oppfylt, og retten til arbeidsavklaringspenger faller bort. *Ettersom folketrygdens øvrige vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger fortsatt gjelder, må bruker følge*

aktivitetene som er avtalt i aktivitetsplanen. Bruker plikter å bidra aktivt til avklaring av sin arbeidsevne, jf. folketrygdloven § 11-7.

Brudd på aktivitetsplikten skal sanksjoneres etter folketrygdlovens § 11-7 og fravær fra fastsatt aktivitet sanksjoneres etter § 11-8 eller § 11-9 ved fravær fra nærmere fastsatte aktiviteter.

11.4.4 Opphold i annet EØS-land i en periode med godkjent aktivitetsplan

[Endret 11/19]

For å ha krav på arbeidsavklaringspenger skal bruker ha en godkjent aktivitetsplan med avtalte aktiviteter som skal følges. Bruker kan oppholde seg i et annet EØS-land dersom oppholdet kan kombineres med avtalte aktiviteter. Dette kan skje enten ved at aktivitetene videreføres i Norge eller gjennomføres i oppholdslandet.

I utgangspunktet skal medisinsk behandling og/eller arbeidsrettet aktivitet i EØS-land likestilles med medisinsk behandling og/eller arbeidsrettet aktivitet i Norge. Det innebærer at bruker må kunne nyttiggjøre seg av medisinsk behandling og/eller arbeidsrettet tiltak i tilsvarende grad som i Norge.

NAVs muligheter til å innhente medisinsk dokumentasjon fra andre EØS-land, er nærmere beskrevet i forordning 987/2009 artikkel 27.

Endringer i avtalte aktiviteter i aktivitetsplanen som skyldes opphold i andre EØS-land må vurderes og godkjennes av NAV. Det må gjøres en vurdering av om den nye aktiviteten er nødvendig og hensiktsmessig.

Et opphold i EØS-området er i seg selv ikke grunnlag for å stanse eller avslå ytelsen.

Aktivitetsplikten er den samme uansett hvor bruker befinner seg. NAV har like stor mulighet til å stanse arbeidsavklaringspengene ved brudd på aktivitetsplikten i øvrige EØS-land som i Norge.

Hensynet til oppfølging og kontroll i seg selv er ikke tilstrekkelig grunn til å ikke anse medisinsk behandling eller arbeidsrettet tiltak i et annet EØS-land som likeverdig.

11.4.5 Opphold i annet EØS-land i en periode uten godkjent aktivitetsplan

[Endret 11/19, 4/20]

Dersom det ikke er avtalt aktivitet på et tidspunkt kan brukeren oppholde seg i resten av EØS-området i samme grad som i hele Norge.

Dersom brukeren i denne perioden blir innkalt til aktivitet i Norge, er det ikke gyldig fraværsgrunn at han eller hun har oppholdt seg i et annet EØS-land og dermed har hatt for lang hjemreise til å rekke en aktivitet eller ikke har mottatt innkallingen til møte med NAV.

11.4.6 Utbetaling av arbeidsavklaringspenger til annet EØS-land

[Endret 11/19]

Dersom det gis arbeidsavklaringspenger under opphold i utlandet, skal ytelsen beregnes som om vedkommende oppholdt seg i Norge.

11.4.7 Utbetaling av arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid til annet EØS-land

[Endret 4/20]

Etter forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen § 5 skal arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid behandles etter reglene for dagpenger i forhold til EØS-regelverket.

Det fremgår her at arbeidsavklaringspenger i ventetid på arbeid kan ytes inntil tre måneder under arbeidssøking i annet EØS-land.

Det vises for øvrig til gjeldende retningslinjer for dagpenger under opphold i et annet EØS-land, Hovednummer 45, rundskriv til kapittel 4.

11.5 Beholde lovvalg og medlemskap med rett til AAP ved flytting til eller ved bosetting i et annet EØS-land

[Endret 11/19]

Rundskrivet er under oppdatering og det vil komme ytterligere presiseringer og språklige endringer senere.

11.5.1 Mottakere av arbeidsavklaringspenger som var yrkesaktive i Norge da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten

[Endret 11/19]

Etter forordning 883/2014 artikkel 11 nr. 2 vil personer som mottar kontantytelser som følge av å ha utført lønnet arbeid eller drevet selvstendig virksomhet, anses å utføre samme virksomhet også i perioden hvor personen mottar ytelsen. En person som utfører lønnet arbeid eller driver selvstendig virksomhet i en medlemsstat, er undergitt medlemsstatens lovgivning.

Mottakere av arbeidsavklaringspenger som var yrkesaktive i Norge på tidspunktet arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten (beregningstidspunktet), skal anses å motta arbeidsavklaringspenger som følge av yrkesaktivitet. Det samme gjelder mottakere av arbeidsavklaringspenger som får grunnlaget beregnet som følge av forutgående pensjonsgivende inntekt. Ved vurderingen av lovvalg skal denne gruppen anses som yrkesaktive etter artikkel 11.

Dette innebærer at dersom disse personene bosetter seg i et annet EØS-land vil medlemskapet i folketrygden være i behold så lenge de fortsatt oppfyller øvrige vilkår for rett til arbeidsavklaringspenger. Så lenge de mottar arbeidsavklaringspenger som følger av yrkesaktivitet, skal de være underlagt lovgivningen i siste medlemsland der de var i arbeid eller hadde næringsvirksomhet.

Retten til arbeidsavklaringspenger vil da måtte avgjøres etter øvrige vilkår for rett til ytelsen. Dersom de øvrige vilkårene også er oppfylt, kan arbeidsavklaringspenger fortsatt utbetales selv om vedkommende bor eller oppholder seg i et annet EØS-land,

11.5.2 Mottakere av arbeidsavklaringspenger som ikke var yrkesaktive i Norge da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten

[Endret 4/20]

Mottakere av arbeidsavklaringspenger som ikke var yrkesaktive i Norge på tidspunktet arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten (beregningstidspunktet) og som ikke får arbeidsavklaringspenger beregnet på bakgrunn av forutgående pensjonsgivende inntekt, skal ikke anses å motta arbeidsavklaringspenger som følge av yrkesaktivitet. Ved vurderingen av lovvalg skal denne gruppen ikke anses som yrkesaktive etter artikkel 11 med mindre de er i lønnet arbeid samtidig som de mottar ytelsen.

Dette innebærer at dersom disse personene bosetter seg i et annet EØS-land vil medlemskapet i folketrygden opphøre, ettersom de da skal være underlagt lovgivningen i bosettingslandet. Dette følger av forordning 883/2004 artikkel 11 nr. 3 bokstav e. Retten til arbeidsavklaringspenger vil vil til tross for dette ikke falle bort. Dette er fordi det følger av forordningens artikkel 7 at bosted ikke i seg selv er opphørsgrunn.

11.6 Beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-reglene

[Endret 11/19]

11.6.1 Innledning

Etter grunnforordningen artikkel 6 og forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen §§ 2 og 3 kan arbeidsperioder som er opptjent i andre medlemsland i de tre siste kalenderårene forut for det året da arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten få betydning når det foretas en beregning av arbeidsavklaringspengenes størrelse etter folketrygdloven § 11-19.

11.6.2 Vilkår for å få arbeidsperioder i utlandet godkjent

For at arbeidsperioder fra andre medlemsland kan medregnes, er det et vilkår at personen også har hatt pensjonsgivende inntekt i Norge i grunnlagsårene eller på beregningstidspunktet.

Med arbeidsperioder i andre medlemsland menes perioder som personen har vært med i en trygdeordning i et land som EØS-reglene gjelder for, og som personen har hatt inntektsgivende arbeid eller har oppebåret trygdeytelser som er likestilt med arbeidsinntekt. Dette kan være sykepenger, fødselspenger eller arbeidsledighetstrygd.

Arbeidsperiodene fra andre medlemsland skal dokumenteres ved at det innhentes E104-skjema fra de landene hvor personen har vært i arbeid.

Dette fremgår av forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger etter EØS-avtalen § 2.

11.6.3 Beregning

Når det skal tas hensyn til arbeidsperioder opptjent i andre medlemsland, må NAV beregne en inntekt for disse arbeidsperiodene. Dette gjøres ved å gange periodens varighet med norsk inntektsnivå etter forskrift om beregning av arbeidsavklaringspenger § 3 andre til fjerde ledd. Dette innebærer at det kun er lengden på arbeidsperiodene i utlandet, og ikke inntektens faktiske størrelse som er av betydning ved fastsettelsen av inntekt ved arbeidsperioder i utlandet.

Det norske inntektsnivået skal fastsettes for hvert år separat. For år hvor personen har hatt inntekt i Norge, fastsettes norsk inntektsnivå ut i fra gjennomsnittsinntekt i Norge for den perioden der bruker har vært medlem av folketrygden. Norsk inntektsnivå skal fastsettes per år, måned eller uke, basert på om inntektsperiodene i annet EØS-land er fastsatt som år, måneder eller uker. Inntekten som fastsettes per år kan ikke overstige 6G.

Dersom personen ikke har hatt norsk pensjonsgivende inntekt i inntektsårene, men hadde slik inntekt det året arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten er det denne inntekten som skal legges til grunn ved beregningen av en norsk snittinntekt. Ved beregningen skal det ikke tas med perioder da personen ikke var medlem i folketrygden.

Inntekten må justeres for endringer i grunnbeløpet ved at inntekten på tidspunktet arbeidsevnen ble nedsatt med minst halvparten deles på grunnbeløpet for dette tidspunktet og ganges på gjennomsnittlig grunnbeløp for det aktuelle året. Se eksempler nedenfor.

11.6.4 – Eksempler på beregning

Eksempel 1

A har personnummer og er bosatt i Norge. Inntektsgrunnlagsårene er 2018 til 2020. I 2018 arbeidet A seks måneder i Belgia og var medlem seks måneder i folketrygden. I 2019 arbeidet A to måneder i Belgia, men flyttet så tilbake til Norge og var sammenhengende medlem fra 1. mars 2019 og ut 2020. A dro imidlertid tilbake til Belgia på en to måneders ferie sommeren 2020. I 2018 har A registrert en norsk pensjonsgivende inntekt på 150.000 kr. I 2019 har A registrert en norsk pensjonsgivende inntekt på 200.000 kr. I 2020 hadde han en norsk pensjonsgivende inntekt på kr 300.000. For 2018 blir norsk inntektsnivå 300.000 kr/år (150.000 kr /6 mnd. * 12 mnd./år) eller 25.000 kr/mnd. For 2019 blir norsk inntektsnivå 240.000 kr (200.000 kr / 10 mnd. * 12 mnd./år) eller 20.000 kr/mnd. Legg merke til at bruker var medlem under ferien i Belgia, og at denne perioden regnes med i tiden bruker «er» i Norge, til tross for at han rent faktisk oppholdt seg i Belgia. Dette skyldes at et ferieopphold på to måneder i utgangspunktet ikke endrer hvor man er ansett som bosatt etter EØS-reglene.

Eksempel 2

Tidspunktet hvor arbeidsevnen blir nedsatt med minst 50 prosent er i alle eksemplene juli 2017. Grunnbeløpet på dette tidspunktet er kr 93.634. Nedenfor er det ikke foretatt noen vurdering av om siste års inntektsgrunnlag eller gjennomsnitt av de tre siste års inntektsgrunnlag vil være best for søker.

Inntekt i Norge i beregningstidspunktsåret:	kr 338.911
Inntekt i Norge i 2016 (6 mnd.):	kr 162.000 (pr. mnd. kr 27.000)
Arbeidsperiode i et EØS-land i 2016:	5 mnd.
Inntekt i Norge i 2015 (3 mnd.):	kr 75.903 (pr. mnd.kr 25.301)
Arbeidsperiode i et EØS-land i 2015:	7 mnd.
Inntekt i Norge i 2014 (12 mnd.):	kr 252.000 (pr. mnd.kr 21.000)

Beregning for hvert år blir

2016: Kr 162.000 + (5 mnd. a kr 27.000)	= kr 297.000
2015: Kr 75.903 + (7 mnd. a kr 25.301)	= kr 253.010
2014: Kr 252.000	= kr 252.000

Inntekt i Norge i uføreåret har ingen betydning i eksempel 1.

Eksempel 3

Samme person som over, men han har ikke hatt inntekt i Norge i inntektsgrunnlagsårene (2014, 2015 og 2016). Inntekt i Norge i beregningstidspunktsåret blir kr 28.243 pr. måned.

Personen har jobbet følgende perioder i et EØS-land: 2016: 12 måneder, 2015: 8 måneder, 2014: 9 måneder.

For de tre inntektsgrunnlagsårene er gjennomsnittlig Grunnbeløp:

2016:	kr 91.740
2015:	kr 89.502
2014:	kr 87.328

(Gjennomsnittlig G og G på tidspunktet arbeidsevnen ble redusert med minst halvparten kan du finne som vedlegg til kapittel 3).

Månedsbeløp omregnet for hvert opptjeningsår blir da:

2016:	kr 27.671 (kr 28.243 / kr 93.634 x kr 91.740)
2015:	kr 26.996 (kr 28.243 / kr 93.634 x kr 89.502)
2014:	kr 26.340 (kr 28.243 / kr 93.634 x kr 87.328)

For å få dette tallet bruker du:

Utregnet månedsinntekt * gjennomsnittlig G det året du skal beregne

Gjennomsnittlig G det året du har inntekt fra

Beregningen for hvert år blir da følgende:

2016: (12 mnd. a kr 27.671)	= kr 332.055
2015: (8 mnd. a kr 26.996)	= kr 215.970
2014: (9 mnd. a kr 26.340)	= kr 237.064

Eksempel 4

Samme som eksempel 2, men personen har hatt inntekt i Norge i 2015 (3 mnd.) med kr 75.000 (snitt pr. mnd. kr 25.000).

Beregningen for hvert år blir da følgende:

2016: (12 mnd. a kr 27.671)	= kr 332.055
2015: Kr 75.000 + (8 mnd. a kr 25.000)	= kr 275.000
2014: (9 mnd. a kr 26.340)	= kr 237.064

For 2015 brukes gjennomsnittsinntekten for 2015 siden søker hadde inntekt i Norge i dette året, mens det for 2016 og 2014 tas utgangspunkt i omregnet inntekt i uføreåret.

11.6.5 Barnetillegg

Barnetillegget for forsørgede barn under 18 år gis med en fast dagsats pr. barn etter vanlige regler. Barnetillegg behandles som tillegg til arbeidsavklaringspengene og inngår ikke i eksemplene nedenfor.

Dersom barnet ikke bor sammen med bruker, må bruker fremlegge dokumentasjon for at han/hun faktisk forsørger barnet. Dette må derfor dokumenteres på annet vis. SED H001 og H002 kan brukes til dette formål.

Dersom barnet ikke har fått fødselsnummer eller D-nummer, må dette innhentes av NAV.

11.7 Samordning med ytelser fra andre EØS-land

[Endret 11/19]

Forordningens artikkel 10 inneholder et forbud mot dobbeltytelser. Dette innebærer at en person som hovedregel ikke vil kunne ha rett til ytelser for samme stønadsforhold fra to forskjellige medlemsland.

Når det ikke dreier seg om ytelser som skal dekke samme stønadsforhold, kan man imidlertid ha rett til ytelser fra to medlemsland, eksempelvis alderspensjon fra et annet land og arbeidsavklaringspenger fra Norge. Det skal i slike tilfeller ikke foretas noen samordning av ytelsene.

11.8 Krav fra brukere som oppholder seg eller bor i Norge, men hvor et annet EØS-land er kompetent land

Dersom en bruker søker om arbeidsavklaringspenger i Norge, og det viser seg at vedkommende er omfattet av lovgivningen i et annet EØS-land, skal NAV videresende søknaden til dette landets trygdemyndigheter.

11.9 Krav om ytelser overfor andre EØS-land fra bruker som mottar arbeidsavklaringspenger

Dersom en bruker som mottar arbeidsavklaringspenger i Norge vil sette fram krav om en pensjonsytelse fra et annet EØS-land hvor vedkommende tidligere har vært medlem, vil det andre landet kunne kreve at det samtidig behandles et krav om uføretrygd i Norge.